

MEDEDELINGEN EN BEKENDMAKINGEN

STUDIEBEURZEN VOOR VROUWEN MET ACADEMISCHE OPLEIDING

Aan de Vereniging van Vrouwen met Academische Opleiding zijn wederom een aantal beurzen aangeboden voor studie in het buitenland voor vrouwen, die aan een Nederlandse Universiteit of Hogeschool hun studie hebben voltooid. Inlichtingen hierover verstrekt de secretaresse van de Beurzencommissie, mevrouw G. J. de Jong-Hommes, Kloveniersburgwal 82, Amsterdam-C., tel. 66711.

Amsterdam, 3 juni 1958

G. J. DE JONG-HOMMES

INGEZONDEN

(*Buiten verantwoordelijkheid van de Redactie; ter bevordering van spoedige plaatsing van de stukken behoudt de Redactie zich het recht voor, deze zo nodig te bekorten.*)

ENKELE SOCIAALGENEESKUNDIGE EN JURIDISCHE ASPECTEN VAN DE KUNSTMATIGE INSEMINATIE MET SEMEN VAN EEN DERDE

Met grote belangstelling heb ik het artikel van collega SCHELLEN ter hand genomen, in de hoop hier een objectieve beschouwing te mogen vinden omtrent dit belangwekkende probleem. Het is voor iedere arts belangrijk, iets meer te weten te komen over de in de titel genoemde aspecten en zeker ook over de „psychologische, morele, sociale en religieuze” achtergronden. Tot mijn grote spijt vond ik echter een aantal apodictische uitspraken die, althans in dit artikel niet gefundeerd werden en waarachter ik even zo vele malen het woord „waarom” zou willen plaatsen. Enige voorbeelden:

„Het staat vast, dat deze handeling in strijd is met de beroepsethiek”.

„Men moet toch nooit overgaan tot een kunstmatige inseminatie om het huwelijk van de ondergang te redden”.

„Zedelijk gezien is zijn handelwijze zonder twijfel verachtelijk”.

Verder vindt men een aantal naar het schijnt op gevoelsargumenten gebaseerde overtuigingen van de meerderheid van in vergaderingen of per post benaderde artsen:

„Hierbij bleek dat vrijwel alle gynaecologen die aan het woord kwamen, de ingreep met semen van derden afkeurden”.

„Overigens bleek uit de enquête dat men vrijwel unaniem deze toepassing van kunstmatige inseminatie afkeurde”.

„Hierbij bleek dat het merendeel der aanwezigen de inseminatie met vreemd semen absoluut afkeurde”.

Ook dit overtuigt degene die inzicht zoekt, nauwelijks.

In dit artikel wekt bij mij echter de grootste verbazing de zin waarin de schrijver stelt: „Het meest schokkende was ongetwijfeld het standpunt van de Brusselse hoogleraar SNOECK die er op wees, dat de biologie geen moraal heeft en dat het bij inseminatie van een derde gaat om een individueel probleem....”. Wat schokt hier en wie wordt geschokt? Of is het wellicht schokkend dat er zo weinig tegen deze opvatting is in te brengen?

Hoe belangwekkend ook de persoonlijke ontboezemingen van de schrijver mogen zijn, mij, als buitenstaander, heeft hij geen dieper inzicht in het probleem gegeven. Zijn de veronderstelde psychische rampen, de gezinsvernietiging, de kinderwanhoop, de wroeging inderdaad geconstateerd, en wegen deze negatieve gevolgen van deze vorm van kunstmatige inseminatie op tegen de voordelen, die voor het verschaffen van een zelf voortgebracht kind aan een daarnaar

verlangende vrouw te verkrijgen zijn? Ziedaar het medische probleem, waarvan ik hoop, dat het nog eens in een artikel in het *Tijdschrift* zal worden behandeld.

Amsterdam, 29 april 1958

L. B. W. JONGKEES

Mijn artikel was een afspiegeling van hetgeen op het congres te Marseille is gezegd, aangevuld met enkele persoonlijke opmerkingen. Het is welhaast onmogelijk de vele aspecten van de artificiële inseminatie in een korte bijdrage nader te analyseren en de verschillende standpunten te argumenteren. Hiervoor zij verwezen naar mijn proefschrift (1957).

Prof. JONGKEES heeft een aantal voorbeelden uit hun verband gelicht. „Het staat vast, dat deze handeling in strijd is met de beroepsethiek” slaat op het insemineren met semen van een derde *buiten* weten van de onvruchtbare echtgenoot om. Zonder argumentering durf ik te beweren, dat het voor ieder weldenkende arts duidelijk zal zijn, dat deze handeling een grove aanslag is op de ethische code van ons officium nobile.

Het tweede voorbeeld: „Men moet toch nooit overgaan tot een artificiële inseminatie om het huwelijk van de ondergang te redden”. Wederom zijn vrijwel alle voorstanders van de donor-inseminatie van mening, dat een eerste eis alvorens tot de ingreep te besluiten, moet zijn, dat het echtpaar op de juiste wijze het steriliteitsprobleem heeft verwerkt. Is dit het geval, en besluiten de echtelieden tot de donor-inseminatie, dan zijn er nog velen die hun dan eerst nog een „cooling-off” periode geven om te voorkomen dat zij later spijt gaan krijgen hun toestemming voor de donor-inseminatie te hebben gegeven. Helaas zijn er al te veel gevallen bekend, waarin bleek, dat de selectie van het echtpaar onjuist was geweest en dat de arts te vroeg gewicht was voor de aandrang om de ingreep uit te voeren. Echtscheiding en een onzeker bestaan voor het „zo vurig verlangde kind” waren het gevolg.

Het derde voorbeeld over de handelwijze van de donor. Wanneer deze tegen betaling zijn procreatieve vermogens beschikbaar stelt voor het verwekken van een leven van een kind aan wiens opvoeding hij part noch deel heeft, ben ik het met GABRIEL MARCEL eens, dat men zulks toch moeilijk kan zien als een zedelijk geoorloofde handeling; bovendien heeft deze handeling nog sociale consequenties. De niet betaalde donor bestond eertijds nog wel, doch naarmate de vraag is toegenomen, is het welhaast onmogelijk geworden, goede donoren te vinden. Dit heeft dan ook ertoe geleid, dat men zijn toevlucht nam tot het betalen van de donor. Welk individu met verantwoordelijkheidsgevoel voelt ervoor, semen te verschaffen voor het insemineren van een hem onbekende vrouw, vraagt de Duitse gynaecoloog A. MAYER zich af. Zeer weinigen, moet het antwoord luiden, zeker als men daarbij in aanmerking neemt, dat over het algemeen gehuwde donors de voorkeur krijgen. Er zullen maar weinig vrouwen te vinden zijn, die deze handeling van hun echtgenoot zullen goedkeuren. Niettemin kan ik mij voorstellen, dat er dan toch nog donoren zijn, die uit pure naastenliefde hun semen willen afstaan. En ook dan blijf ik hun handelwijze afkeuren, omdat deze in strijd is met de heersende zedelijke normen, die immers bepalen, dat de voortplanting en het gebruik van procreatieve vermogens alleen dan zedelijk en sociaal verantwoord zijn, als dit plaatsvindt binnen het huwelijk.

Wat de aangehaalde meningen betreft, het volgende. Allen, die op de door mij genoemde vergaderingen mondeling dan wel schriftelijk hun oordeel te kennen hebben gegeven, hebben daarmee het bewijs gegeven, dat zij de kwestie eerst hadden overdacht. En wanneer men dan weet,

dat de enquêteformulieren werden gezonden aan vooraanstaande gynaecologen van allerlei levensovertuiging en uit hun antwoorden blijkt, dat het merendeel de donor-inseminatie afkeurt, acht ik het van groot belang, de lezers van dit *Tijdschrift* deze enquête-uitslag onder ogen te brengen.

Om in ons eigen land te blijven: Prof. VAN BOUWDIJK BASTIAANSE merkt op, dat de donor-inseminatie hem afstoort en dat hij bevreesd is, dat vele donors psychopaten zijn, met als gevolg, dat ook de donor-kinderen op deze wijze erfelijk belast kunnen zijn. Prof. KLOOSTERMAN is van mening, dat echtparen die menen, dat hun enige levensgeluk bestaat in het hebben van kinderen, juist ongeschikt zijn, deze op de juiste wijze groot te brengen. Tenslotte zegt Prof. STOLTE, dat de artificiële inseminatie met donor-semen geen bestaansrecht heeft, omdat ze het recht van ieder individu, te weten wie het is en waaraan het zijn oorsprong dankt, met de voeten treedt. Het antwoord op de vraag: „wat schokt hier en wie wordt geschokt”, zal de lezer, na datgene wat boven reeds gezegd is, duidelijk zijn. Het bestaansrecht van het huwelijk wordt door het fenomeen van de donor-inseminatie niet alleen ernstig geschokt, doch het eens zo sterke sociale fundament, het huwelijk, wordt ondermijnd en dreigt in een troesteloze ruïne te veranderen als men niet langer meer dit bestaansrecht respecteert. Het frauduleus binnenleiden van een kind in een gezin, waardoor het de naam van het gezinshoofd zal dragen, en zal geloven diens zoon te zijn, is een grove aanslag op huwelijk, gezin en samenleving.

Wanneer Prof. JONGKEES aan de menselijke biologie geen moraal wil toekennen, zal het dus elke arts vrijstaan in elk individueel geval naar willekeur te handelen. Toch acht ik het zeer gelukkig, dat er ook in de biologie nog een moraal is.

Tot slot noem ik hier een aantal Nederlandse publikaties over dit onderwerp:

Literatuur: BRUINS, J. W. e.a. (1956) *Geloof en Wetenschap*, juli-aug., bl. 134. — HIJMANS, A. e.a. (1957) *Rapport over de kunstmatige inseminatie bij de mens*, samengesteld op gezag van de Generale Synode der Ned. Herv. Kerk. — PETIT, CH. (1958) *R.K. Artsenblad* 37, 51. — SCHELLEN, A. M. C. M. (1957) *Artificial insemination in the human*, Elsevier, Amsterdam; *R.K. Artsenblad* 36, 396; *Ned. T. Verlosk.* 57, 433; *Ned. Juristenblad* 36, 776; *Bull. Féd. Gynéc. Obstét. franç.* 9, 583; (1958) *R.K. Artsenblad* 37, 40. — SCHIPPERS, R. e.a. (1956) *Zedenopbouw*, juni, bl. 3. — SWAAB, L. I. (1952) *Geneesk. Gids* 30, 187; (1955) *Ned. T. Verlosk.* 55, 88.

Groningen, 17 mei 1958

A. M. C. M. SCHELLEN

Het artikel van A. M. C. M. SCHELLEN dient te worden gezien tegen de subjectieve achtergrond van de schrijver, wiens principiële opvattingen wel gerespecteerd, doch niet gedeeld behoeven te worden. Het zou eenvoudiger en duidelijker geweest zijn als de auteur had gezegd: „Op grond van mijn levensbeschouwing acht ik kunstmatige inseminatie van een derde verwerpelijk”.

Wanneer hij echter dit standpunt tracht te objectiveren en in een wetenschappelijk gewaad te steken, zal een kritische lezer stellig vallen over de eenzijdigheid van motieven en literatuurvermelding als ook de emotionele en wetenschappelijk niet verantwoorde uitspraken op enkele plaatsen.

Een voorbeeld: „Het is niet uitgesloten, dat de echtgenoot na een geslaagde inseminatie.... onderhevig raakt aan spanningen ten nadele van zijn huwelijk”. Zichier een tendentieuze veronderstelling, waar reeds feiten bekend zijn die aan de geciteerde uiting stellig geen steun bieden. Zo constateerden FARRIS en GARRISON (1954) na een follow-up over 8 jaren bij echtparen met een, door inseminatie met semen van een derde verwekt kind, dat „All comments

about insemination are favorable” en „all spouses in this series desired a second child by donor”. Ook mijn ervaringen — die m.i. altijd nog meer zeggen dan veronderstellingen — gaan in dezelfde richting, nl. dat een zeer aanzienlijk deel der ouders van een kind, dat aldus is verwekt, zich „voor de tweede ronde” melden. Het is opmerkelijk, dat zo dikwijls juist degenen, die collega SCHELLEN aanduidt met „voedster-vader”, hierop aandringt.

Wetenschappelijk volkomen uit de toon vallend is de klakkeloze bewering over de donor: „Zedelijk gezien is zijn handelwijze zonder enige twijfel (sic!) verachtelijk”. Met dezelfde onverantwoorde stelligheid kan men ook beweren dat een bloedgever „zonder enige twijfel” verachtelijk is! Vooral indien deze in enigerlei vorm een vergoeding krijgt — hierop doelt immers het stemmingmakend woord: prostitué —, hetgeen niet gebruikelijk is bij de donors voor kunstmatige inseminatie. Wanneer deze bovendien geen masturbatie toepassen doch met toestemming, ja medewerking van hun echtgenote con amore de h.i. goede zaak dienen, blijft er van zulk een categorische uitspraak niets over. Is het louter toeval, dat de schrijver wel de opvattingen van de Nederlandse Gynaecologische Vereniging heeft weergegeven, en niet die van de American Society for the study of sterility? Deze laatste heeft immers met 79 tegen 9 stemmen een statement aangenomen dat heterologe inseminatie „is a completely ethical, moral, and desirable form of medical therapy”.

Literatuur: FARRIS, E. J. en M. GARRISON (1954) *Obstet. Gynec.* 3, 19. — SCHELLEN, A. M. C. M. (1958) *Ned. T. Geneesk.* 102, 826. — Editorial (1956) *Fertil. and Steril.* 7, 101.

Amsterdam, 29 april 1958

L. H. LEVIE

Niet alleen op grond van mijn geloofsovertuiging doch vooral na een intensieve bestudering van de problematiek van de donor-inseminatie, ben ik tot de conclusie gekomen, dat bij deze wijze van oplossen van de kinderloosheid, hoe dankbaar ook in individuele gevallen, gebruik wordt gemaakt van middelen die in strijd zijn met de algemeen geldende normen. Weliswaar wordt het individuele geluk in vele gevallen van donor-inseminatie bereikt, doch dit geluk wordt een ongeluk als men het in een veel groter verband ziet. Ook in mijn proefschrift heb ik nergens dit geluk willen ontkennen, integendeel, doch wel heb ik erop gewezen, dat het wordt bereikt ten koste van het hoogste goed, dat wij in onze maatschappij kennen, nl. de huwelijksgemeenschap, waarbinnen slechts een sociaal-hygiënisch verantwoorde gezinsvorming mogelijk is. Wijkt men hiervan af, dan brengt men deze maatschappij een ernstige slag toe. Er zijn nog wel andere toestanden te bedenken, waarbij het geluk van de een gepaard gaat met het ongeluk van een ander. Toch wordt zulks niet nagestreefd, omdat men dan in conflict komt met de geldende norm. Voor hoevele ongehuwde vrouwen zou de abortus provocatus, in hun ogen, op dat tijdstip, niet het grootste geluk zijn? Toch wordt hieraan niet toegegeven, omdat deze handeling in strijd met de natuurlijke orde is. Wordt in het ene geval een individu beroofd van het leven, in het geval van de donor-inseminatie wordt het individu beroofd van het meest elementaire menselijke recht, zijn afkomst te weten en zijn ouders ook biologisch als ouders te kunnen zien. In geval van kunstmatige inseminatie met semen van een vreemde streeft men naar het geluk van de ouders en men moet maar afwachten, of ook het geluk van het kind gewaarborgd zal zijn.

Over de positie van de donor sprak ik reeds in mijn antwoord aan Prof. JONGKEES. „Zonder enige twijfel” is een bloeddonor niet verachtelijk, omdat hij door bloed af te staan het leven kan redden van een medemens, terwijl boven-